

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 508/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť R. Š., P., zastúpeného advokátom JUDr. S. D., Advokátska kancelária, K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 Cop/497/2012 z 31. októbra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. Š. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2012 doručená sťažnosť R. Š., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 5 Protokolu č. 7 k dohovoru uznesením

Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP/497/2012 z 31. októbra 2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Kežmarok z 10. marca 2011 bolo rozvedené manželstvo sťažovateľa a zároveň bola schválená rodičovská dohoda účastníkov konania o zverení ich maloletých detí do osobnej starostlivosti matky, ktorá ich bude zastupovať a spravovať ich majetok, a tiež o vyživovacej povinnosti sťažovateľa voči týmto maloletým deťom.

Sťažovateľ sa následne obrátil na Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) s návrhom na vydanie rozhodnutia, ktorým by bol zmenený označený rozsudok, a to zverením maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, resp. zmenou úpravy styky s maloletými deťmi, ako aj znížením sumy vyživovacej povinnosti sťažovateľa. V uvedenej veci starostlivosti o maloleté deti vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 25 P/230/2011 sťažovateľ 3. septembra 2012 podal návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým žiadal, aby do právoplatného skončenia konania bolo jedno z maloletých detí zverené do jeho osobnej starostlivosti, počas ktorej bude mať právo maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok, aby matke bola uložená vyživovacia povinnosť voči tomuto dieťaťu a zároveň upravený styk matky s týmto maloletým dieťaťom.

Okresný súd o uvedenom návrhu sťažovateľa rozhodol uznesením sp. zn. 25 P 230/2011 z 5. septembra 2012, ktorým nariadil predbežné opatrenie, podľa ktorého sú maloleté deti oprávnení zastupovať a spravovať ich majetok obaja rodičia, a vo zvyšnej časti návrh sťažovateľa zamietol. Na základe odvolania oboch rodičov krajský súd uznesením sp. zn. 11 CoP 497/2012 z 31. októbra 2012 prvostupňové rozhodnutie zmenil tak, že predbežné opatrenie nenariadil a vo zvyšnej časti uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti argumentuje, že okresný súd svojím uznesením z 5. septembra 2012 zabezpečil stav súladný so zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov a s ústavou, keď podľa vyjadrenia sťažovateľa „*mal snahu*

o prinavrátenie istej miery rovnosti medzi manželov priznaním práva deti zastupovať a spravovať ich majetok aj sťažovateľovi“. Prijatím uznesenia krajského súdu z 31. októbra 2012 došlo podľa názoru sťažovateľa k „opätovnému navráteniu k pôvodnému nezákonnému stavu“.

Podľa sťažovateľa „tak ústava ako ani Dohovor nemali v úmysle tolerovať či navodiť stav, ktorý umožňuje uzurpovanie všetkých rodičovských práv len jedným z rodičov, pričom výkon týchto práv druhým rodičom je úplne znemožnený len z dôvodu negatívneho postoja rodiča, ktorému je dieťa zverené do osobnej starostlivosti.

Práve takýto stav však svojim rozhodnutím konvaliduje Krajský súd v Bratislave, keď namiesto toho, aby len prirodzene zohľadnil rovnosť v právach oboch rodičov, tieto priznáva len jednému z nich, a to len s poukazom na nedostatok intenzity stavu, ktorý si tak údajne nevyžaduje okamžitý zásah vo forme nariadenia predbežného opatrenia.“.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ v postupe a výslednom rozhodnutí krajského súdu vidí porušenie svojich základných práv zaručených čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv zaručených čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a čl. 5 Protokolu č. 7 k dohovoru.

Na základe argumentácie prezentovanej v sťažnosti v jej závere sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv zaručených čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv zaručených čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a čl. 5 Protokolu č. 7 k dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 11 CoP/497/2012 z 31. októbra 2012, uvedené uznesenie zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných medzinárodnými dohovormi, a to rozhodnutím krajského súdu potvrdzujúcim vecnú správnosť prvostupňového rozhodnutia, ktorým bolo zrušené predbežné opatrenie pôvodne nariadené na základe návrhu sťažovateľa.

Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77 OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov

práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné sudy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, resp. rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie, resp. o návrhu na zrušenie nariadeného predbežného opatrenia možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. OSP) (obdobne I. ÚS 46/00). Sťažovateľ (podobne ako hociktorý iný účastník občianskeho súdneho konania) musí byť pripravený na to, že pomery účastníkov konania sa môžu nielen dočasne upraviť predbežným opatrením, ale toto môže byť aj počas konania vo veci samej zrušené. Aj v prípade zrušenia nariadeného predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozsudkom vo veci

samej. Zrušenie nariadeného predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevylučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (mutatis mutandis II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľom namietané rozhodnutie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nejaví, pretože jeho závery vychádzajú z logickej úvahy opierajúcej sa o dostatočne náležité odôvodnenie.

V danom prípade teda ústavný súd zistil, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľa, pretože ochranu jeho právam ako účastníka konania poskytuje Občiansky súdny poriadok a občianskoprávny (všeobecný) súd v dotknutom konaní, a to prostredníctvom účinného a dostupného právneho prostriedku nápravy.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2013